

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETŌ JE ABLŌDEVINYENYE NŪ KPEDODZINYA

KPŌKPLŌYIDEME

Esi woḍe dzesi kŕtŕe be, amegbetŏwo katŕ fe gomekpŏkpŏ sŏsŏe, anye gŕmedŏkpe na amegbetŏfomea fe ablŏdemenŏnŏ, nute fewŏwŏ kple nŭti fa la le xexeame ta la.

Esi eme va kŏ fŕa be, ablŏdevinyenye si nye amegbetŏ ḍesiaḍe tŏ la nŭ mabumabu akpŏ gbŕe wŏtso be hlŏnuwŏwŏ ḍe amegbetŏfomea nŭ va bŏ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre ḍe nuwŏna vloŕe sia nŭti ale woḍe adzŏgbŕe heḍŕe kplikpaa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetŏ nanŏ agbe le ablŏḍe me, aḍe e fe didi agblŏ faa vŏvŏ manŏmee, asubŏ nusi dzi wŏxŏ se, avo tso nŕdzidodoname si me eye hiŕkame maganye agbenŏnŏ fe afŏklinu na ame hahoawo o nŭti la,

Esi woḍo kpe edzi be, ehiŕ be se nadzŏ Amegbetŏ fe Ablŏdevinyenye nŭ Kpeḍodzinya la nŭ, be ametetḗḍeto kple funyafunyawŏwŏ ame magawŕe be ame aḍeke nayi eḍokui ta uli gei la to aglŕḗdzedze me o nŭti la,

Esi wohiŕ vevie be woado dukŏ kple dukŏwo dome kadodo ḍe ngŏ le xexemedukŏwo katŕ dome ta la,

Esi Xexeme Dukŏ Jo fuawo ḍe adzŏgbŕe le wo fe Doḍo si te wode asie la me be, to Amegbetŏ fe ablŏdevinyenye nŭ Kpeḍodzinya me la, amegbetŏ ḍesiaḍe, eḍanye nyŏnu alo nŭtsu o, fe gomekpŏkpŏ sŏ eye wokpŏ mŏ be to esia me la, hadomegbenŏnŏ azŏ ḍe ngŏ, ablŏḍe asu amesiamŕe si wu tsŕ eye agbenŏnŏ nadze edzi nyuie na amesiamŕe wu tsŕ ta la,

Esi dukŏ siwo katŕ da asi ḍe Kpeḍodzinya dzi la ḍe adzŏgbŕe be yewoakpŏ egbŏ be amesiamŕe de bubu Kpeḍodzinya la kple amewo fe ablŏdemenŏnŏ bliboe nŭ kpakple nkulŕle ḍe ḍoḍo la nŭti to ḍekawŏwŏ me kple Xexeme Dukŏ Jo fuawo la,

Esi eme kŏ fŕa be gomekpŏkpŏ kple Ablŏdemenŏnŏ gŕmesese tsitotsito nye nu vevitŏ wu, hena takpŏkpŏ na adzŏgbḗḍeḍe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKŌ JOFUAWO JE TAKPEKPEGŔ LE GBEFŔ DEM:

Amegbetŏwo fe Ablŏdevinyenye nŭ Kpeḍodzinya sia be, enye ḍoḍo si dzi mieda asi ḍo na amewo katŕ le xexeame godoo. Miele mŏkpŏkpŏ me be amesiamŕe kple xexeame habŏbŏ ḍesiaḍe le afisiafi azŏ ḍe Kpeḍodzinya sia nu. Woakakae ḍe xexeame katŕ to efiafia kple emedḗḍe na amewo me. Esia awŕe be amewo nase Kpeḍodzinya la gŕme eye woaxŕe, awŏ ḍe edzi be, agbenŏnŏ natsŏ afo nyuie le Dukŏ siwo le Xexeme Dukŏ Jo fuawo fe Habŏbŏ me la me. Wokpŏ mŏ be woakaka Kpeḍodzinya la ḍe Xḗḍeasinyigba siwo dzi qum dukŏ aḍewo le la hŕ me hena dzidzedzekpŏkpŏ.

KPEDODZINYA DODO 1

Wodzi amegbetŏwo katŕ ablŏḍeviwoŕe eye wodzena bubu kple gomekpŏkpŏ sŏsŏe. Susu kple dzitsinya le wo dometŏ ḍesiaḍe si eyata wodze be woanŏ anyi le ḍekawŏwŏ blibo me.

KPEDODZINYA DODO 2-LIA

Ele be amesiamŕe nakpŏ gome le ablŏdevinyenye fe ḍoḍo siwo katŕ le Kpeḍodzinya la me me. Woawŏ ḍoḍo siawo dzi vovotodeameme manŕmetŕe ḍe e fe dzŏtso fe, nŭtigbalŕ fe amadeḍe, nŭtsu alo nyŏnuyenye, gbegbŏgbŏ, xŕsehamenŏnŏ, dunyahēhamenŏnŏ, ame fe susu fe vovototo, ḍevinyenye alo ḍo fe tŏxe aḍeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aḍeke fe dunyahenyawo alo e fe dukŏa fe kadodo kple dukŏ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukŏ si me wŏtso la ḍanye dukŏ nŏ-eḍokui si o, eḍanye xḗḍeasi dukŏ alo dukŏ manŏḍokui si o, vovotodeameme nuwŏna aḍeke mayi edzi ku ḍe enŭ o.

KPEDODZINYA DODO 3-LIA

Ele be amesiamé náná agbè leabládè kplé dedienáná mé.

KPEDODZINYA DODO 4-LIA

Womatsá amé aḍeke awá kluvie alo aḍe awábae o, woatsi kluvinyenye kplé kluvisisatsa nu gbidii le má vovovoawo nu.

KPEDODZINYA DODO 5-LIA

Womawá funyafunya amé, asè tame le enu, awá hl̩nu aḍeke ḍe enu, ahe to nē ahaḍi gb̩e o.

KPEDODZINYA DODO 6-LIA

Woade bubu amesiamé nu le afisiafi abe amegbetá ene le se la nu.

KPEDODZINYA DODO 7-LIA

Amewo katá sá le se la dziwáwá me eye wo katá akpá gome le se la fe wo taviuli me vovototomanáme.

KPEDODZINYA DODO 8-LIA

Gomekpákpá le amesiamé si le dukáa fe v̩n̩dr̩f̩ fewo hena ḍḍḍḍowáwá siwo ku ḍe e fe abl̩ḍevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukpl̩se la me ene.

KPEDODZINYA DODO 9-LIA

Womalé amé aḍeke akpases̩t̩e, azi edzi ḍe gax̩me, alo anyae le dukáa me ḍe adzemadze dzi o.

KPEDODZINYA DODO 10-LIA

Gomekpákpá s̩s̩e le amesiamé si nu wotsá nya ḍo hekl̩e yi dukáa fe v̩n̩dr̩f̩ fe, afisi v̩n̩dr̩f̩la adodoe siwo matso afia nkuná o la, nade to e fe nyawo me ku ḍe e fe gomekpákpá, e fe ḍḍeasiwo kplé hl̩nya ḍesiade fomevi si woatsá ḍe enu la me nē.

KPEDODZINYA DODO 11-LIA

1. Womabu amé aḍeke ag̩ḍzelae le w̩na aḍe si to nuḍeḍi me nē la ta le e fe duká me alo duká bubuwo fe se nu nenyé be se ma mená anyi le amea fe vodadaw̩xi o.
2. Womabu amé aḍeke ag̩ḍzelae ḍe nuw̩na aḍe si mele dukáa alo gbetaduká aḍeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzá o. Nenema ke womana tohehe aḍeke si ká wu esi sá kplé amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEDODZINYA DODO 12-LIA

Ame aḍeke mekpá má atsá ses̩e ade nu ame bubu fe adzamegben̩nya, e fe fomenya, alo a femegben̩nya me o. Ame aḍeke mekpá má ato má aḍeke dzi anya nu tso ame aḍe kplé ame bubuwo dome kadodonyawo n̩ti o. Nenema ke ame aḍeke mekpá má a fo ḍi ame bubu nká alo agbl̩e enu o. Se la ḍe má be ame aḍe si nu woade af̩ sia fomevi ḍo la, navli eḍokui ta faa se la nud̩wáwá me.

KPEDODZINYA DODO 13-LIA

1. Amesiamé kpá má aḍi tsa ayi duká ḍesiade me, aná afisiafi si dzroe la, gake amea nakpá gbá be yemetso duká si me yele la fe lifowo o.
2. M̩n̩ukpákpá le amesiamé si be woadzo le e fe duká alo duká bubu me eye woate nu atrá gbá va e fe duká me.

KPEDODZINYA DODO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiame si, si ava yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ sitso fe.
2. Womagbe sitso femɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim de vodada siwo meku de dunyahenyawo nu alo esiwo tsi tre de Xexeme Dukɔ fo fuawo fe dɔdɔwo nu o.

KPEDODZINYA DODO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiame si.
2. Womatsɔ akpasesɛ axɔ dukamevinyenye le ame aɖeke si o, eye womaxe mɔ na ame aɖeke si di be yeatrɔ azu dukɔ bubu me tɔ la o.

KPEDODZINYA DODO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na nɔtsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate nu aɖe srɔ la si be woadɛ amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtso fe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɛ li na wo be woadɛ wo nɛwo. Nenema ke woagate nu agbe wo nɛwo hã faa.
2. Womazi srɔdɛdɛ de ame aɖeke dzi o. Ele be srɔdɛdɛ la nanye srɔdɛla eveawo fe didi.
3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gamedɔkpe na amegbetɔ fomea, eyata enye dukɔ dɛsiade fe dɔdɛasi be woakpɔ fome dɛsiade fe dedienɔnɔ fe nyawo gbɔ.

KPEDODZINYA DODO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nunɔamesi ate nu anɔ ame dɛka si eye woagae nu anɔ ame ma kple ame bubuwo si de du.
2. Womatsɔ akpasesɛ axɔ ame aɖeke fe nunɔamesi si le esi la o.

KPEDODZINYA DODO 18-LIA

Amesiame kpɔ mɔ abu tame le edokui si le ablɔde me, awɔ e fe dzitsinya nɔdɔ abe alesi wòlɔ ene eye wòasubɔ le mɔ si dze enu la nu. Ablɔdemɔnu sia gɔmee nye be ame aɖe ate nu agbe nu ɖa tso e fe xɔse gbɔ eye wòagasubɔ nu bubu si wòlɔ faa. Nenema ke wòkpɔ mɔ anɔ edokui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔna la nɔti le adzame alo gaglãgbe to mɔ dɛsiade nu mɔxexe manɔmee.

KPEDODZINYA DODO 19-LIA

Amesiame kpɔ mɔ abu tame le edokui si eye wòade e fe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia la susu wɔwɔ le ame dɔkuisi le ablɔde me de eme. Esia gɔmee nye be ame aɖeke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wòana nyanya ame bubuwo hekpe de susu siwo do go tso nyagbe fãdɛde dɛsiade fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, li fowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

KPEDODZINYA DODO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le nɔtifafa me fe ablɔde mɔnukpɔkpɔ, li na amesiame.
2. Womazi ame aɖeke dzi be woanɔ habɔbɔ aɖe me o.

KPEDODZINYA DODO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukamevi dɛsiade si le e fe dukɔ fe dziɖuɖunyawo me. Ate nu anye eya nɔtɔ alo ametiatia aɖo wo te fe le akɔdada me.
2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukamevi dɛsiade sɔsɛ be woakpɔ gome le kpekpedɛnu siwo ken dziɖuɖu nana dukameviwo katã la xɔxɔ me.

3. Dziɖuɖu ɖesiaɖe fe ɲusɛ fe sɔti le e fe dukɔmeviwo sime. Woade ɲusɛ sia afia le xeyixi tɔxewo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ɖoɖo nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada ako la, ade nu aɖaka me le adzame alo to akɔdada mɛnu bubu aɖe si dzi woda asi ɖo ɲudɔwɔwɔ me.

KPEDODZINYA DODO 22-LIA

Hadomegbenɔnɔ kple dedienɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ɖesiaɖe. Ehiã be dukɔmevi ɖesiaɖe nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛe to nunyanya tso e fe dukɔ la fe ɖekawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwo ɲuti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeɖeɲu siwo e fe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnya kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɖo si le vevie ɲuto la ɲuti.

KPEDODZINYA DODO 23-LIA

1. Dɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia dɔwɔna si nyo ne la. Ati e fe dɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòavli amemaxɔmaxɔ ɖe dɔ me ta vevie.
2. Fetu ɖeka fomeviwo xɔxɔ ɖe dɔwɔna ɖeka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.
3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔe be dɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲuto, srɔa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesi wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado alɔe abe hadomegbenɔnɔ fe viɖe ene.
4. Amesiame kpɔ mɔ aɖo dɔwɔlawo fe habɔbɔ anyi alo age ɖe ɖesiaɖe si woɖo anyi xoxo la me ɖe e fe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo tavipli ta.

KPEDODZINYA DODO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɖuɖudɔwɔla be woana gbɔɖemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxe aɖewo dzi gake woaxe fetu dedi ne. Womaɖe ga aɖeke le e fe fetu la me ɖe xeyixi siwo me menɔ dɔ me la ta o.

KPEDODZINYA DODO 25-LIA

1. Agbenɔnɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena e fe lãme nanɔ sesie, eya ɲuto, srɔa kple viawo nanɔ dedie to nuɖuɖu, nutata, xɔtutu, atikenyia, kple kpekpeɖeɲunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔnɔ me la xɔxɔ me. Ne dɔwɔna mele ame aɖe si o la, mɔnukpɔkpɔ li ne be ne edze dɔ alo zu wɔameto, srɔa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɖe dzo ɖe edzi si awɔe be magate ɲu awɔ naneke le eɖokui si o hã la, woakpɔ kpekpeɖeɲu.
2. Ele be woatsɔ beléle tɔxe na vinɔwo kple ɖeviwo eye woana kpekpeɖeɲu wo. Ele be woakpɔ ɖevi siwo dzilawo ɖe wo nɔewo ɖe ɖoɖonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɖe wo nɔewo ɖe ɖoɖo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEDODZINYA DODO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nanɔ anyi na hehexɔ le aɖaɲudɔwo kple dɔwɔna tɔxewo me. Le sukukɔkɔwo dede gome la, woade mɔ na amesiwo ɲu ɲutete le la be woage ɖe hehexɔ fe siawo.
2. Ele be hehenana amewo fe taɖodzinu nanye be woatu amegbetɔ ɖesiaɖe ɖo hena e fe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔ fomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple e fe abɔɖemenɔnɔ fe gɔmedɔkpe nakpɔ ɲgɔyi to bubudede gɔmedɔkpe sia ɲu me. Esia ahe nugɔmesese, dzidodo kple xɔlɔwɔwɔ ade dukɔwo, gbeɖɔgbɔwɔ kple xɔshea vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ Fo fuawo fe Habɔbɔ fe nuwɔnawo nahe ɲutifafa va xexeamo godoo.
3. Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEDODZINYA DODO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gɔmee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le viɖe siwo hã dona tso dzɔdzɔmenuwo ɲuti nunya kple aɖaɲudɔwɔnawo me.

2. Mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ li be woavli ame aɖe fe nutovɛ ta to se ɲudɔ̀wɔ̀wɔ̀ me. Nutovɛ sia ate ɲu anye agbalẽ̀ɲɔ̀ɲɔ̀, hakpakpa alo aɖaɲu nu bubu ɖesiaɖe fomevi si nye ame la fe asinudɔ̀wɔ̀wɔ̀ si ɲuti tɔ̀nyenye le nɛ.

KPEDODZINYA DODO 28-LIA

Gomekpɔ̀kpɔ̀ li na amesiame be wɔ̀anɔ̀ e fe dukɔ̀ me habɔ̀bɔ̀wo alo dutahabɔ̀bɔ̀ siwo me amewo fe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀wo kple ablɔ̀ɖevinyenye fe nyati siwo dzi mieto asii le Kpeɖodzinya sia me la xɔ anyinɔ̀ ɖo blibo.

KPEDODZINYA DODO 29-LIA

1. Gomekpɔ̀kpɔ̀ le dukɔ̀ me ɲɔ̀yidɔ̀wo wɔ̀wɔ̀ mekpɔ̀ dukɔ̀mevi ɖesiaɖe fe ɲkume le afisi e fe ablɔ̀ɖevinyenye kple amegbetɔ̀nyenye blibo le bɔ̀bɔ̀e le.

2. Ele na amesiame be le e fe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀ɖevinyenye ɲuti dɔ̀wɔ̀wɔ̀wo me la, wɔ̀anye amesi awɔ̀ ɖe ɖoɖo siwo dzaa dzi sea da asi ɖo la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔ̀kpɔ̀wo kple ablɔ̀ɖemenɔ̀nɔ̀ si hea agbe nyui nɔ̀nɔ̀, tomedafa kple dzidzeme sɔ̀ gbɔ̀ fũu vɛ, le ameha siwo dome sasɔ̀minasɔ̀e fe wɔ̀nawo fo ke ɖe to nyuie le.

3. Mele be woawɔ̀ mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀ɖevinyenye ɲuti dɔ̀ le mɔ̀nu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ̀ Fo fuawo fe taɖodzinuwo kple didiwo gbɔ̀ o.

KPEDODZINYA DODO 30-LIA

Mele be ame aɖeke naɖe naneke si le Kpeɖodzinya sia me la gɔ̀me abe dukɔ̀ ɖeka aɖe koɲ tɔ̀ wɔ̀nye ene o. Medze be ameha alo ame ɖeka aɖeke natsɔ̀e abe mɔ̀nukpɔ̀kpɔ̀ ene awɔ̀ wɔ̀na aɖe alo aɖe afɔ̀ aɖe si agblẽ̀ nu le gomekpɔ̀kpɔ̀ kple ablɔ̀ɖemɔ̀nu siwo woxlẽ̀ fia le Kpeɖodzinya sia me la ɲuti o.
